

Jaarverslag 2020 van de Stichting Kasteel van Wouw

1. Samenstelling stichtingsbestuur

Eind 2020 bestond het stichtingsbestuur uit negen personen:

Voorzitter:	C.A.P. (Kees) Hoendervangers
Secretaris:	M.J.M. (René) Hermans
Penningmeester:	C.A.M. (Kees) Hellemons
Bestuursleden:	R.C.A. (Ron) Bakx
	G.L.J. (Gerard) Haast
	A.W.M. (Annie) Hellemons-Goorden
	A.M. (Adriënne) Hermans-Dekkers
	C.F.J.H. (Karel) Schrooyen
	C.J. (Kees) Trouw
	J.J.M. (Jurgen) Hermans

Het bestuur kwam vijf keer bijeen. Daarmee werd voldaan aan de verplichting in de statuten om vier maal per kalenderjaar te vergaderen. Maar informeel vond er bijna wekelijks overleg plaats op de Kasteelweide tijdens de graafwerkzaamheden en in het depot in Bergen op Zoom.

In verband met het COVID-19 virus werden de laatste vergaderingen in 2020 via de computer gehouden. Een bijzondere ervaring die hopelijk snel achter ons zal liggen.

2. Activiteiten in 2020

a. Het Kasteelboek

In 2020 werden nog enkele boeken van onze stichting verkocht.

b. Koelkastmagneten

De verkoop van koelkastmagneten kwam praktisch stil te liggen. In 2020 werden via de VVV nog enkele magneten verkocht.

c. Financiële bijdragen van derden

Naast de bijdrage die we van de gemeente krijgen voor het onderhoud, blijven we – naast de verkoop van boeken en magneten – aangewezen op acties van bedrijven en instellingen. Lezingen en wandelingen vonden in 2020 niet plaats in verband met het coronavirus.

Door een misverstand namen we niet deel aan de Rabobank clubactie. De statiegeldactie van Jumbo leverde een bedrag van rond de 100 euro op.

d. Rondleidingen en lesbrieven

In 2020 werd er geen rondleidingen gedaan met basisschoolkinderen en ook andere activiteiten met publiek vonden niet plaats.

e. Uitgeven jaarrekeningen 1492-1504

In 2020 stond bij elke vergadering de uitgave van de bouwrekeningen op het programma. Hoewel vooral Gerard Haast zich hiervoor had ingezet, raakte dit initiatief op een laag pitje, omdat alle aandacht naar de aanleg van de grachten en wat spaarzame werkzaamheden in het depot uitgingen. De uitgave blijft echter op de planning staan.

f. Lezing kasteel en De Hoogt

Op 20 maart zou in De Geerhoek een lezing worden gehouden over de opgravingen en de toekomstplannen van het Kasteel van Wouw. We hadden daar al de nodige krantenberichten over de deur uit gedaan en er bleek heel veel belangstelling voor te bestaan. Vandaar dat we de grote zaal van de Geerhoek hadden vastgelegd.

Corona gooide roet in het eten en besloten werd om de lezing dan maar in het najaar te houden. Op dat moment konden we niet voorzien dat ook in het najaar geen mogelijkheid zou bestaan om een zaal vol mensen van informatie te voorzien. Mogelijk dat zich in 2021 wel een mogelijkheid voordoet om mensen te ontvangen.

g. De Hoogt

De middeleeuwse boomstamwaterput die vanuit De Hoogt naar het kasteelterrein verplaatst was, bleef het hele jaar in de bak met droog zand. Eind 2020 vroeg Marco wat we van plan waren met deze boomstam. Daar moesten we op dat moment het antwoord op schuldig blijven. In 2021 zullen we hier toch een besluit over moeten nemen.

i. Kasteelfeest en jaarafsluiting

Dit jaar konden we geen kasteelfeest op touw zetten, maar er werd iets anders bedacht om onze vrijwilligers niet te vergeten. Dit ondanks het feit dat er niet gegraven of onderzocht was op de kasteelweide.

Twee vrijwilligers waren heel actief: Kees Hellemons en Kees Trouw. Die waren wekelijks op de Kasteelweide te vinden om het gras kort te houden en het terrein zag er daarom pico bello uit.

De 'commissie vrijwilligers' vond 2020 een snertjaar en daarom werd bedacht dat het

aardig zou zijn om een snertpakket naar de vrijwilligers en onze archeoloog te brengen. Bij Jumbo Wouw werden de onderdelen voor een snertpakket besteld met de vraag om een stukje te sponsoren. Tot onze grote vreugde kregen we te horen dat Jumbo alles voor zijn/haar rekening nam!

Annie en Adriënne, bijgestaan door Monique maakten van pondkaarten van de heemkundekring een tas waar alles in verpakt werd en Monique en Adriënne en Kees Hellemons en René reden op zaterdagochtend een rondje West-Brabant om alles rond te brengen. Bij het pakket een brief van onze voorzitter met een opbeurend woordje. De reacties van onze vrijwilligers waren overweldigend.

De quiz en het kasteelgolf houden onze vrijwilligers nog tegoed!

k. Bezoek Forten

Op 8 februari brachten we met het bestuur een bezoek aan fort Henricus bij Steenberg en fort De Roovere bij Bergen op Zoom. De bedoeling was om ideeën

Een bezoek aan Fort de Roovere om een indruk te krijgen van onze toekomstige grachten.

op te doen voor de herinrichting van ons terrein. We kregen in elk geval een idee van de hoeveelheid grond, die verplaatst moet worden en de hoogte van de toekomstige wallen.

3. Kasteelweide

a. Het maaien van gras

Het hele jaar door werd met de 'nieuwe' tractor met maaibalk door Kees Hellemons en Kees Trouw gewerkt om het gras op de

Kasteelweide kort te houden. Met de bosmaaier hielden ze ook de taluds van de torens en de oude burcht kort en zo nodig werden reparaties uitgevoerd aan de maaimachine.

Het terrein zag er daardoor heel netjes uit en van verschillende zijden kregen we complimenten

b. Sleuven om onderzoeksresultaten te staven

Onze archeoloog, Marco Vermunt, werkte het hele jaar hard aan het onderzoeksrapport. Daarbij stuitte hij soms op vragen en vraagtekens. Daardoor was het nodig om enkele keren een sleufje te maken om meer informatie te vinden. Dat werd dan gedaan met enkele mensen. Zo werd op 22 mei in de oude burcht onderzoek gedaan. En in het najaar werd nog een hoek van de oude burcht onderzocht en de omgevallen muur van de vierkante toren.

Op die manier werd het rapport langzaam maar zeker tot een goed einde gebracht. De bedoeling is dat half 2021 het rapport gereed is en dat het naar de diverse instanties gestuurd kan worden.

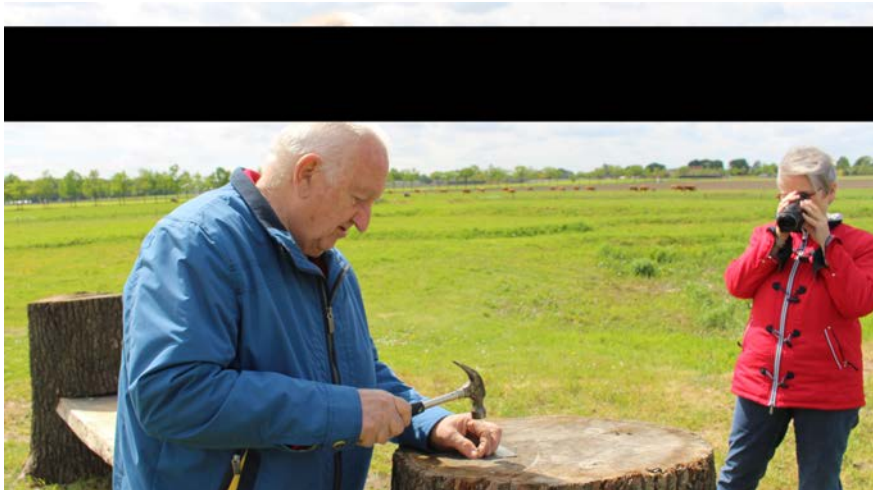
Voor het merendeel van onze vrijwilligers betekende dit dat ze in 2020 niet aan het werk konden.

c. Bodemonderzoek van het terrein

In verband met de uitvoering van het grachtenplan werden in de loop van het jaar enkele malen onderzoeken uitgevoerd naar de grondlagen op de plaats waar de gracht moet komen. Eigenlijk overbodig, want toen het terrein in erfpacht kwam van onze stichting was een dergelijk onderzoek al eens uitgevoerd om na te gaan of de bodem niet verontreinigd was.

d. Speelterrein schoonmaken

In 2020 werd de cirkel onder de speeltoestellen twee keer schoongemaakt. Graspollen werden verwijderd, het zand werd geëgaliseerd en stenen en sigarettenpeuken werden opgeruimd. Ook werd regelmatig naar de toestellen gekeken of ze geen gebreken vertonen. Van de speeltuin wordt, vooral in de zomer, regelmatig gebruik gemaakt. Zowel door kinderen die zelf naar het terrein komen als door ouders die er met hun (kleine) kinderen naar toe wandelen.

e. Banken op de kasteelweide

De banken die in 2019 met een voucher van de Dorpsraad waren aangeschaft werden recht gezet. Op 30 april werden deze banken voorzien van metalen plaatjes waarop de schenker (Dorpsraad Wouw) en de vervaardiger

(Werkgroep Houtzagerij Wouwse Plantage) genoteerd stonden. Het zijn stevige banken die weinig onderhoud vragen. (Zie ook 'vandalisme').

f. Een eigen onderkomen

De container vergde ook dit jaar weinig onderhoud. Er werd wat opgeruimd, maar doordat er weinig gewerkt werd, was er ook weinig onderhoud aan het gereedschap nodig. Wat dat betreft lagen de werkzaamheden bijna helemaal stil.

g. Vandalisme

In de loop van dit jaar kregen we te maken met vandalisme op de kasteelweide. Iemand vond het nodig om zijn liefde uit te dragen door met rode verf de glijbaan en de speelwerktuigen onder te spuiten met hartjes, 'love' en letters. Ook de beide banken moesten het ontgelden. Onze vrijwilligers waren een halve dag bezig om deze verf weer te verwijderen.

Vervolgens raakte de liefde mogelijk bekoeld, want enkele weken later werd een minder net woord in één van de sponsorbordjes gekrast.

h. Hekken plaatsen om de waterput

In het begin van het jaar merkten we dat het zware deksel op de waterput was omgelegd door kinderen. Omdat de put geen gevaar op mag leveren voor spelende

kinderen werden op 30 maart hekken om de put geplaatst door Gerard, Karel en René. Op die manier werd het terrein veiliger al kostte het onze voorzitter wat meer moeite om wekelijks de waterstanden op te nemen.

i. Waterstanden opnemen in de waterput

Kees Hoendervangers nam elke zaterdag de waterstanden in de waterput op en keek ook in de beek hoe het water daar daalde en steeg. Aan de hand van die waterstanden konden er gevolgtrekkingen gemaakt worden over de grondwaterstand en de relatie met regenbuien en het afvoeren van het water. Kees bracht die gegevens onder in een grafiek die hij ook naar de grachtencommissie en het waterschap 'Brabantse Delta' stuurde.

j. Werkgroep vrijwilligers

In 2020 hadden we een actieve groep van 24 vrijwilligers, die we weinig hebben gezien vanwege corona. Een enkele keer waren twee mensen actief op de Kasteelweide om een sleufje te maken onder leiding van Marco Vermunt. Hopelijk kunnen we elkaar in 2021 wel enkele keren ontmoeten als begonnen wordt met de aanleg van de grachten.

De contacten met de leden van de werkgroep werd onderhouden door een mail 'Oe ist' die Annie Hellemons regelmatig stuurde. Daarnaast was er contact via de groepswhat's app.

Een werkgroep met veel dezelfde mensen was enkele keren werkzaam in het depot in Bergen op Zoom. Dat mocht op een bepaald moment ook niet meer. Deze mensen hielden zich bezig met het inpakken van de vondsten, metaal schoonmaken, het teken van potten, kruiken en schalen, schoentjes in elkaar zetten en het bijwerken van een stukje administratie.

Dit jaar hielden we weer nauwgezet het aantal uren dat door onze vrijwilligers werd gewerkt bij. Op het terrein werd 383 uren gewerkt en in het depot in Bergen op Zoom nog eens 61 uren. Daarnaast werden 261 uren gemaakt op bestuurlijk niveau door voorzitter, secretaris, penningmeester en de leden van de grachtencommissie. Totaal 705 vrijwilligersuren.

4. Werkzaamheden in het depot

Begin januari begon een aantal vrijwilligers onder leiding van archeoloog Marco Vermunt in het depot in Bergen op Zoom met haar werkzaamheden. De scherven waren inmiddels allemaal gewassen, gedroogd en van nummers voorzien en grotendeel opgeborgen.

Tot de COVID-19 het werken onmogelijk maakte werd er riet schoongemaakt, ijzer schoon geklopt en werden kannen, vazen en schalen getekend met behulp van meetinstrumenten en een projector.

IJzeren voorwerpen

Vanuit Wouw werden de gerestaureerde ijzeren voorwerpen weer naar het depot gebracht en ook een grote hoeveelheid ijzeren kanonskogels. Kees Hoendervangers had die in demiwater van roest ontdaan. In het depot moeten ze nu in bakken gelegd worden, maar dat is werk voor de toekomst.

In het depot werden de metalen vondsten nog gesplitst in munten, gespen, knopen, kogels etc. en in apartje zakjes verpakt. Daarna werd gecontroleerd of alles nog compleet was.

Metaal en leer bewerken in het depot in Bergen op Zoom.

Leer

Adriënne en Annie begonnen met het reconstrueren van een schoen met het leer dat bij de aanleg van de waterleiding van Borteldonk naar Altena werd gevonden. Na wat experimenteren slaagden ze er in om een schoentje te reconstrueren. Dat aan de hand van tekeningen uit musea en eigen inzicht.

Fotograferen

In mei 2019 was nog een poging ondernomen om de voorwerpen te fotograferen, maar dat was toen uitgesteld. Ook in 2020 kwam er niet van, temeer daar het grootste deel van het jaar niet in het depot gewerkt kon (mocht) worden. Dit blijft iets voor de toekomst als we een tweede boek willen laten verschijnen.

Hout

Een deel van het hout moest nog gerestaureerd worden. Daar hadden we zelf niet voldoende middelen voor, dus werd een beroep gedaan op heemkundekring 'De Vierschaer'. Die bleek bereid om de restauratie van hout en metaal bij Restaura te bekostigen. Karel Schrooyen regelde dit en we zijn de heemkundekring dankbaar dat ze dit stukje kosten voor hun rekening willen nemen.

5. Beleidsplan

a. Stand van zaken toekomstige ontwikkelingen

In 2020 had het onderhoud van het terrein prioriteit. Groenonderhoud en behoud van het terrein. Dat terrein is nu echter aanzienlijk groter dan voorheen toen maar een deel gemaaid behoefde te worden.

Veel energie en tijd werd gestoken in de voorbereiding van de uitvoering van het grachtenplan. (Zie elders)

Het beleid voor de toekomst is om het grachtenplan uit te voeren, zodat er ruimte voor waterberging komt. Meteen komen de wallen ook in beeld en krijgt het terrein meer het aanzien van een Kasteelterrein.

In de verdere toekomst is het beleid er op gericht om de vroegere bebouwing verder in het zicht te brengen, zoals de hoektorens, de beide poorten, de oude burcht en de enorme bijgebouwen. Dat zijn keuzes die we in de toekomst moeten maken en daarvoor zullen we ook financiële middelen moeten zoeken.

6. Herinrichting terrein

De grote lijn voor een herinrichting was al eerder bekend en onder meer vastgelegd in de vergunningaanvraag. Over de detailplannen voor de herinrichting werd in 2020 druk overleg gevoerd.

In de 'Grachtencommissie' zaten namens onze stichting Kees Hoedervangers, Annie Hellemons en Adriënne Hermans. Namens de gemeente Roosendaal waren Arjan Wierckx, Angelo Kole en Colinda Frijters aanwezig. Namens het Waterschap Brabantse Delta Louis Vriens, namens Geo Infra Jarno de Jong. Ook archeoloog Marco Vermunt zat in deze groep en tenslotte namens Orbis Marco Taks en namens Expo vastgoed Peter Kerklaan. Hij was de tijdelijke gemeentelijke projectmanager.

Het Kasteelterrein op 7 maart 2020

Grondaankopen

Aan het einde van het jaar waren de uitbreidingen van het Kasteelterrein akkoord. Van de heer Ruigrok werd het terrein aan de west- en noordkant aangekocht. Op een deel van dit terrein aan de noordzijde wordt een ecologische zone aangelegd. Aan de westzijde komt een stukje gracht en een pad met ecologische zonde rond het complex. Dat pad wordt voldoende breed om er met een tractor overheen te rijden om langs de westzijde het terrein te bereiken voor werkzaamheden. Aan de westzijde komt geen brug, maar een dam met buizen, zodat het water ook het noordelijk deel van de gracht kan bereiken.

Uitgewerkt plan

In de loop van het jaar werden de plannen samen met alle betrokkenen uitgewerkt. De Smalle Beek krijgt een 'uitstulping naar het oosten' zodat op die manier de vijfhoek van het vroegere terrein weer zichtbaar wordt. Het toegangspad aan de oostzijde krijgt een slinger, zodat dit precies tegenover de oostpoort uitkomt. Aan deze zijde komt een brug die alleen voor voetgangers te gebruiken is.

Overleg voor het maken van een sleufje om de gegevens te controleren in het begin van 2020

Grachten

De grachten krijgen een breedte van ongeveer twintig meter en een diepte van 1,20 meter. Het zand wordt gebruikt om de wallen in beeld te brengen. Die worden ongeveer vier meter hoog en aan de voet zestien meter breed met een niet te sterk aflopen talud. Voor onze vrijwilligers zal het moeilijk zijn om zo een helling te maaien. Daar wordt een oplossing voor gezocht.

De diepte wordt ongeveer vijftig centimeter. Dat is de

diepte van de huidige binnengracht. Die binnengracht willen we zoveel mogelijk met onze vrijwilligers aanleggen, waarbij dan de buitenzijde van de oude burcht in beeld moet komen. Dat betekent wel dat we delen opnieuw op moeten metselen. Daarvoor is zandsteen nodig. Hier moet nog een oplossing voor gevonden worden.

Torens in beeld

Bij het graven van de buitengracht willen we met vrijwilligers eerst de torens vrijmaken en die in beeld brengen. Mogelijk dat ook hier herstelwerkzaamheden verricht moeten worden.

De zuidoostelijke toren hebben we tijdens de opgravingen niet teruggevonden. Mogelijk dat bij het aanleggen van de grachten nog wel iets gevonden wordt, maar dat is onwaarschijnlijk. Hier moet ook een oplossing voor gevonden worden.

De achterpoort kan mogelijk deels in beeld komen, terwijl de voorpoort deels opgemetseld moet worden. Werk genoeg dus voor de nabije toekomst.

Ecologische zone

Rond het terrein komt een ecologische verbindingszone naast het pad. Dit moet een moerasachtige strook worden, zodat ook salamanders, kikkers en padden veilig een oversteek naar het noordelijk deel kunnen maken.

7. Externe contacten

a. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed in Amersfoort

Onze voorzitter Kees Hoendervangers en archeoloog Marco Vermunt hebben in de loop van het jaar regelmatig contact gehad met de RCE in Amersfoort. Dit in verband met de opgravingen en de toestemming om de grachten terug in beeld te brengen.

b. Gemeente Roosendaal

Met de gemeente waren er veelvuldig contacten, vooral over de graafkosten, de subsidie die werd toegekend om de grachten terug in beeld te brengen en de plannen die in overleg met Waterschap Brabantse Delta, Brabants Landschap, Geo-Infra en de Zuidelijke Waterlinie werden ontwikkeld.

We hadden vooral contacten met projectleider Arjan Wierckx en Angelo Kole.

c. Gemeentelijk archeoloog Marco Vermunt

De gemeentelijke archeoloog, Marco Vermunt, was dit jaar vooral bezig in het depot. Een enkele keer was hij op het terrein voor een kort onderzoek. Daarnaast was hij betrokken bij het grachtenplan, schreef het rapport en bezocht onze vergaderingen. Marco hield ons ook op de hoogte van werkzaamheden die elders werden uitgevoerd, zoals in het bestemmingsplan De Hoogt in Wouw en de Bergse- en Roosendaalsestraat. Op 19 mei 2020 waren enkele van onze vrijwilligers nog actief in Steenberg in het Oudland waar een 'kasteeltje' werd opgegraven.

d. Heemkundekring De Vierschaer

De contacten met de heemkundekring komen vooral voort uit het feit dat wij gebruik maken van hun nieuwsbrief en onze stichting is voortgekomen uit de archeologische werkgroep van De Vierschaer. In 2020 waren er vluchtige contacten, maar mochten we ons verheugen in een subsidie om een deel van de vondsten te restaureren.

e. Waterschap Brabantse Delta

De contacten met Waterschap Brabantse Delta verliepen via Louis Vriens. Met het Waterschap is gesproken over de grachten en het verplaatsen van de stuw in Smalle Beek in zuidelijke richting. Het Waterschap heeft voor die verplaatsing en aanpassing een subsidiebedrag gekregen, maar in 2020 werd het plan nog niet uitgevoerd. Het wachten was op het totaalplan voor de aanleg van de grachten.

f. Dorpsraad Wouw

Met de Dorpsraad Wouw hadden we dit jaar contact alleen informeel contact. Dat ging met name over wandelroutes waar onze secretaris bemoeienis mee had.

g. Scholen in de Wouwse Dorpen

Dit jaar waren er geen bezoeken van schoolklassen aan het terrein.

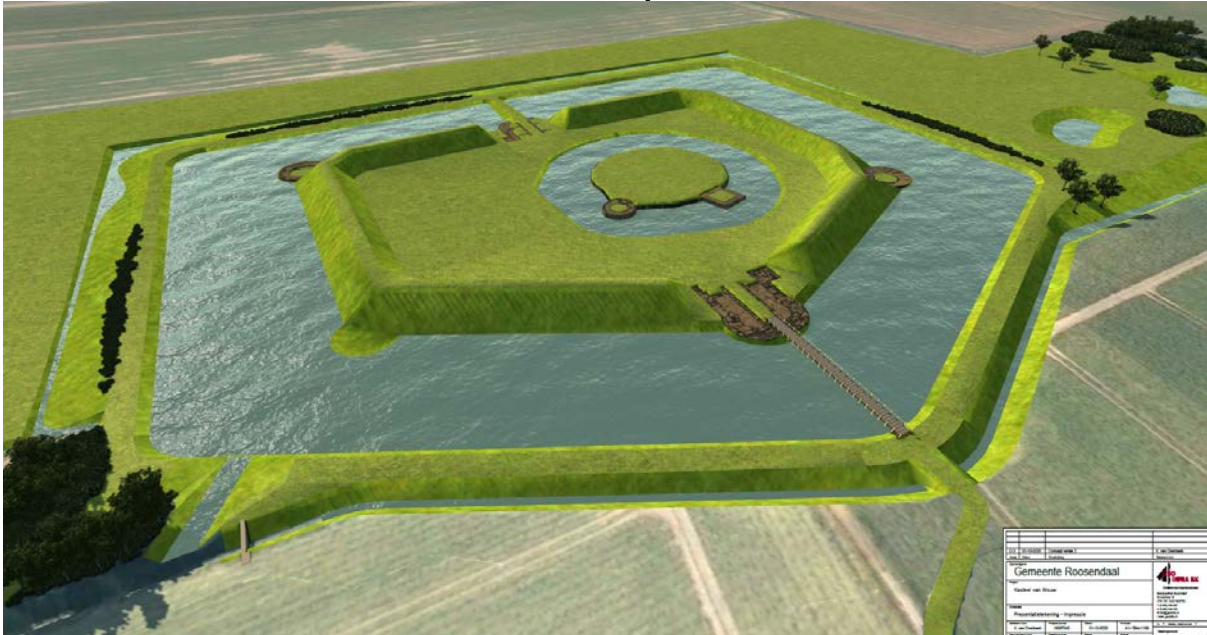
h. Geo Infra B.V.

Dit bedrijf was het hele jaar actief in de werkgroep die de plannen voor de grachten, wallen, ecologische zone en herinrichting terrein voorbereid.

i. VVV Wouw

Met de VVV Wouw waren contacten over de verkoop van onze boeken en de koelkastmagneten. De VVV krijgt een korting op de verkoop van onze producten om ook hun activiteiten op gang te houden.

Daarnaast was er contact met directeur Inge van Aalst die vond dat op het terrein straks uniforme informatie moet komen met betrekking tot de Kasteelweide en het kasteel dat daar opstond. Ondanks dat haar werd uitgelegd dat dit prematuur was, probeerde ze via de gemeente Roosendaal toch haar ideeën over te brengen. We wachten even de werkzaamheden af om te kijken of dit idee bruikbaar is.

Een beeld van het toekomstige kasteelterrein met de grachten en wallen. Aan de oostzijde een brug en aan de westzijde een wal om het terrein ook met tractoren te bereiken.

j. Pers

Dit jaar kregen we onverwacht veel aandacht in de pers. Met name in BNDeStem en via Zuidwest TV. De gemeente stuurt wekelijks nieuwsbrieven rond en op 2 oktober stond het plan voor de grachten in deze brief die ook naar de pers gaat. Dat leidde er toe dat er op 3 oktober een artikel in de krant verscheen met een foto van enkele bestuursleden op de Kasteelweide. De gemeente was daar niet gelukkig mee, omdat ze op een later tijdstip het verhaal naar buiten wilden brengen samen met Waterschap Brabantse Delta.

Op 4 december was deze presentatie in Mariadal met wethouder Toine Theunis en bestuurder Hans Peter Verroen van het Waterschap. Daarbij werden ook beelden van het toekomstige terrein getoond.

k. Stichting Brabants Kasteel

Dit jaar waren er geen contacten.

7. Website en Facebook

Om onze Stichting uit te dragen, hebben we een website nodig, die zo veel mogelijk actueel dient te zijn. In 2020 werd Jurgen Hermans gevraagd om de website in de lucht te houden en te vernieuwen. Hij wordt daarbij ondersteund door een werkgroep met Kees Hellemons en Adriëne Hermans.

Voorzitter Kees Hoendervangers hield regelmatig de facebookpagina bij.

8. Toekomstvisie

In 2021 blijven we in elk geval het terrein onderhouden. Het gaat dan voornamelijk om groenonderhoud. Verder onderzoek is niet nodig, naar zodra het werk aan de grachten begint zal er regelmatig gekeken moeten worden of er geen bijzondere zaken tevoorschijn komen, zoals het gebouwtje aan overzijde van de gracht aan de kant van Wouw, de watermolen die in de archieven wordt genoemd of een brughoofd. De verwachting is dat de uitvoering van de herinrichting dit jaar rond komt.

9. Financiën

Voor het financiële gedeelte van dit jaarverslag verwijzen we naar het afzonderlijk document met betrekking tot de jaarrekening.

Wouw, 14 februari 2021

C. Hoendervangers (voorzitter)

R. Hermans (secretaris)